

SVENSKA UNESCORÅDETS SKRIFTSERIE: Nr. 4/1988

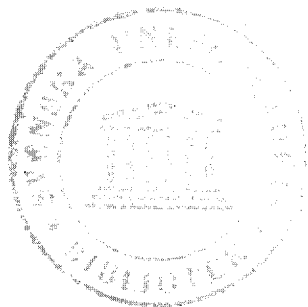

RAPPORT

från Unescos tjugofjärde generalkonferens
den 20 oktober—20 november 1987
avgiven av den svenska delegationen

Stockholm 1988

SVENSKA UNESCORÅDETS SKRIFTSERIE: Nr. 4/1988

RAPPORT

från Unescos tjugofjärde generalkonferens
den 20 oktober—20 november 1987
avgiven av den svenska delegationen

Stockholm 1988

FÖRORD

Som framgår av den avslutande kommentaren har generalkonferensen även denna gång blivit försenad beroende på förändringar inom unescorådets sekretariat och flyttning till andra lokaler. Detta har dock gjort det möjligt att tillfoga information om och synpunkter på utvecklingen inför nästa generalkonferens, som äger rum hösten 1989. Vid denna kommer huvudfrågorna att bli nästa sexårsplan och Unescos finanser mot bakgrund av pågående reformarbete inom Unescos sekretariat.

Birgitta Ulvhammar
Ordförande i svenska
unescorådet

Anders Falk
Generalsekreterare i svenska
unescorådet

<u>INNEHÅLLSFÖRTECKNING</u>		<u>Sid.</u>
Allmänt		2
Plenardebatten		5
Kommission I		7
Kommission II		11
Kommission III		15
Kommission IV		20
Kommission V		27
Administrationskommissionen		30
Efter generalkonferensen		32
 <u>Bilagor</u>		
Nr. 1	Den svenska delegationens sammansättning	35
Nr. 2	Utbildningsminister Lennart Bodströms anförande	36
Nr. 3	Nordiskt anförande om Medium-Term Plan (K-G Lidström)	42
Nr. 4	Nordiskt anförande om FN:s kultur-årtionde (Carl-Johan Kleberg)	47
Nr. 5	" " "	53

1. ALLMÄNT

Unescos 24:e session av generalkonferensen ägde rum i Paris under perioden 20 oktober - 20 november 1987. Den svenska delegationen leddes av utbildningsminister Lennart Bodström, som besökte generalkonferensen dels den 20 - 23 oktober, dels under avslutningen av konferensen.

Den svenska delegationens sammansättning framgår av bilaga 1.

De nordiska länderna hade förberett sitt agerande vid generalkonferensen vid ett nordiskt kommissionsmöte 25 - 28 augusti 1987 i Silkeborg, Danmark.

Generalkonferensens huvudsakliga uppgift kan sägas vara att fastställa program och budget för nästkommande tvåårsperiod (1988-89). Förslag till nytt tvåårsprogram hade sänts ut av sekretariatet i god tid före konferensen, och de deltagande länderna hade haft möjlighet att studera det och göra sina förslag till ändringar. Ändringsförslag som medförde ekonomiska förändringar av program- och budgetförslaget skulle vara inlämnade viss tid före generalkonferensen.

Utöver dessa allmänna uppgifter hade generalkonferensen tre speciella frågor:

- val av generaldirektör
- Unescos kommande medelfristiga plan (vilken skall antas vid den 25:e sessionen av generalkonferensen 1989) samt
- Unescos ekonomiska situation.

Valet av generaldirektör

Valet av generaldirektör hade föregåtts av intensiva spekulationer fram till styrelsens vårmöte. Efter långa förhandlingar och flera röstningar hade styrelsen enats om att nominera Federico Mayor som efterträdare till nuvarande generaldirektören Amadou-Mahtar M'Bow. Styrelsens svårigheter hade bl.a. bestått i att det funnits flera kandidater och att M'Bow sökte omval.

I och med att styrelsen lyckades nå enighet var förutsättningarna för valet av Mayor gynnsamma. Endast ett fåtal länder avstod, resp. röstade emot valet av honom vid generalkonferensen.

Valet kom på sätt och vis att uppfattas som en "symbolfråga". Många delegater hävdade att endast en ny generaldirektör var en förutsättning för förändring och utveckling av organisationen och för ett

eventuellt senare återinträde av de länder som lämnat Unesco.
(USA, Storbritannien och Singapore).

Det faktum att den nye generaldirektören kom från Europa uppfattades av några delegationer som att Unesco nu skulle bli mindre utlandsinriktat och mer koncentrera sitt arbete på de industrialiserade ländernas frågor. Trots att styrelsen alltså hade en kandidat pågick under generalkonferensen - innan Mayor valts - spekulationer och diskussioner om det kommande valet.

Unescos kommande medelfristiga plan

Vid generalkonferensens 25:e session 1989 kommer Unesco att anta sin tredje medelfristiga plan för perioden 1990-1995. Redan vid denna session ägnades mycket tid åt planen, eftersom detta var generalkonferensens sista möjlighet att påverka planen innan den slutligt skall antas. Det vidare beredningsarbetet skulle komma att skötas av styrelsen.

Frågor rörande planen togs dels upp allmänt i Kommission I, dels i de andra programkommissionerna, där de var mer knutna till de olika programområdena.

De nordiska länderna, som redan 1985 bildat en särskild gemensam arbetsgrupp för planen, beslutade vid det gemensamma nordiska kommissionsmötet före generalkonferensen att endast planens struktur och allmänna uppläggning borde diskuteras under generalkonferensen, eftersom medlemsländerna ännu inte besvarat generaldirektörens frågeformulär om planen (svarstiden utgick först i januari 1988). Generalkonferensen skulle inte heller - av samma skäl enligt vår uppfattning - fatta några beslut om planen. Diskussionerna skulle endast vara informerande och ett fritt utbyte av åsikter. Den nordiska uppfattningen fick genomslag, och generalkonferensen fattade inte heller några beslut om planen.

Före generalkonferensen hade flera regionala möten kring kommande medelfristiga plan anordnats. Ett interregionalt möte hade hållits i Trinidad/Tobago - det enda i sitt slag före generalkonferensen - och ett europeiskt med observatörer från andra regioner hade anordnats av den finska Unesco-kommissionen i Aulanko. Arbetet under dessa möten hade banat väg för vår uppfattning och underlättade kommissionernas arbete.

Den tredje frågan som låg vid sidan om behandlingen av program- och budgetförslaget rörde Unescos ekonomi. På grund av ändringen av växelkurser, tidpunkten för medlemsländernas inbetalning av medlemsavgifter och andra förhållanden har organisationen stora svårigheter att förutsäga sin ekonomiska ställning. Eftersom intäkterna dessutom budgeteras i US dollar, medan den större delen av utgifterna betalas i franska francs, har man tvingats arbeta med delvis rätt oprecisa prognoser.

Inför generalkonferensen hade organisationen konstaterat att det tidigare fastställda programmet blivit dyrare än beräknat, främst på grund av dollarkursens fall. Man skulle alltså gå in i den nya budgetperioden med ett underskott, å andra sidan fanns från tidigare budgetperioder eftersläpande överskott.

Det rådde dessutom oenighet då styrelsen behandlade budgetförslaget vad gällde budgetens omslutning (främst vilka kostnader som skulle skrivas upp "automatiskt" t.ex. försäkringskostnader för anställda och vilka kostnader som skulle frysas), och eftersom man tidigare fattat beslut om att ej öka budgeten skulle generalkonferensen dels fatta beslut om omröstningen, dels om finansieringen.

Generalkonferensen beslutade bl.a. att ländernas medlemsavgifter i fortsättningen skall betalas såväl i US dollar (45 %) som i franska francs (55 %), detta för att Unesco skall bli mindre sårbart av växelkursförändringar. Beträffande budgetomslutningen beslutade generalkonferensen om ett större program än den anvisade medel för. Generaldirektören måste därför inleda sitt arbete med att finna besparingar.

De nordiska ländernas delegationer vid generalkonferensen var genomgående mycket aktiva, och som framgår nedan av rapporteringen från kommissionsarbetet ofta mycket framgångsrika. De nordiska ländernas insatser uppskattades också av andra länder. I de särskilda arbetsgrupper för skilda problem som tillsattes av de olika kommissionerna ingick regelmässigt något nordiskt land.

Uppskattningen av de nordiska ländernas arbete visades också på andra sätt, bl.a. då Margaretha Mickwitz, Finland, valdes in i styrelsen med de högsta röstsiffrorna. Norden lyckades alltså behålla

sin dubbla representation i styrelsen, då Birgitta Ulvhammar, Sverige, valdes in redan förra generalkonferensen. Margaretha Mickwitz efterträder Andri Isaksson, Island, som nu lämnade styrelsen.

Generalkonferensen innebär ju också rika tillfällen att möta kollegor från andra länder, uppskattningsvis deltog över 2000 personer i generalkonferensens arbete. Vid sidan av kommissionernas sessioner anordnades flera möten mellan experter inom skilda ämnen. Flera av dessa möten var regionala.

Vid sidan av sådana möten förekom också möten mellan delegationsledare, avgående och tillträdande generaldirektör, andra delegationsledare, styrelseledamöter m.fl., vilka gav rika möjligheter till att förstärka och förbättra de politiska kontakterna.

Stämningen under generalkonferensen blev mer avspänd sedan valet av generaldirektör var genomfört och de osäkerheter som fortfarande fanns kvar blivit undanröjda.

2. PLENARDEBATTEN

Plenardebatten inleddes med att generaldirektören gick igenom vilka verksamheter som genomförts sedan tidigare generalkonferens. Bl.a. konstaterade han att de flesta verksamheter som beslutats också hade genomförts trots att budgeten minskats. Han gjorde också en hastig genomgång av program- och budgetförslaget.

Det svenska inlägget hölls av statsrådet Lennart Bodström, bilaga 2. Inlägget hölls relativt tidigt i debatten. Även de övriga nordiska länderna höll sina inlägg tidigt i debatten. I det danska inlägget, som hölls av undervisningsminister Bertil Haarder, betonades bl.a. behovet av koncentration av verksamheterna, samt att ansvaret för koncentration låg både på medlemsländerna och på sekretariatet. I det finska inlägget, som hölls av undervisningsminister Christer Taxell, poängterades behovet av fortsatt reformprocess inom Unesco. Nästa medelfristiga plan borde bidra till att ge tydligare prioriteringar. Det isländska inlägget, som hölls av kulturminister Birgir Isleifur Gunnarsson, betonade också behovet av fortsatt reformprocess inom Unesco. I det norska inlägget, som hölls av kulturminister Hallvard Bakke, betonades bl.a. behovet av "sustainable development",

ett begrepp som lanserats av Brundtland-kommissionen, vilken studerat miljöfrågor på global nivå.

Som vanligt deltog ett mycket stort antal talare i generaldebatten, som pågick under flera dagar.

Många länder som talade, betonade - liksom de nordiska - behovet av fortsatt reformarbete, av koncentration och av tydliga prioriteringar. Flera talare anknöt till de pågående diskussionerna om kommande medelfristiga plan, vilken skall antas vid generalkonferensen 1989.

Många talare gav också exempel på vilka områden Unesco borde prioritera i nästa plan. Framför allt framhölls läskunnighetsarbetet, vilket togs upp i samtliga de nordiska anförandena.

Flera talare, främst från väst, tackade också M'Bow för hans insatser och hälsade Mayor välkommen, trots att valet av Mayor ännu inte ägt rum. Den franske styrelseledamoten anknöt i sitt mycket varma tal till M'Bow till sin egen uppväxttid i Senegal. Många betonade behovet av att skapa en ny bild av Unesco.

Då Mayor avslutade debatten konstaterade han bl.a. att ingen generalkonferens varit så lugn som denna, vilket bl.a. visats i att det var förhållandevis få kvällssessioner i kommissionerna.

Stämningen under avslutningssessionen i plenum var också mycket avspänd, och konferensen avslutades i en enastående god stämning, där den avgående styrelsemedlemmen Ben Jambaga från Zimbabwe och hans hustru bl.a. framförde sånger med religiösa motiv a cappella.

KOMMISSION I

Kommission I behandlade dels de huvudprogram som inte naturligen hörde hemma i en annan kommission, d.v.s. huvudprogrammen I (framtidsstudier) och XIV (kvinno programmet) samt allmänna uppgifter för organisationen, som inte heller kan hänföras till något särskilt huvudprogram, t.ex. publikationsverksamheten (däribland Unesco Courier), uppgifterna avseende insamlande och sammanställning av statistik. Vid denna session av generalkonferensen hade kommission I dessutom två speciella uppgifter: frågan om eventuella internationella överenskommelser avseende bevarande av folklore respektive allmänna kulturverk samt slutligen den allmänna debatten om nästa långsiktplan (Medium Term Plan).

Till ordförande för kommissionen valdes Majeed Khan, Bangladesh. Han avgick dock efter några möten med kommissionen, och till ny ordförande valdes då Sawitri Suwansathit (Thailand). Geneviève Rouchet (Frankrike) valdes till rapportör.

Kommissionen inledde sitt arbete med att diskutera huvudprogram I - framtidsstudier. Ett mycket stort antal talare deltog i debatten, och de flesta uttryckte sitt gillande över förslaget till program och budget. Det man framför allt uppfattade som positivt var betoningen av sektoriella och regionala studier, vilka givits ökad omfattning i programförslaget.

Många talare betonade också den nära kopplingen mellan huvudprogram I och den kommande långsiktplanen, Medium-Term Plan.

Flera talare betonade behovet av att rapporter från detta huvudprogram dels skulle skrivas på ett lättförståeligt språk, dels att de skulle spridas till fler mottagare. I synnerhet poängterades att de borde spridas till alla nationalkommissioner.

Några talare - däribland Japan - ansåg att huvudprogrammet endast borde beröra de områden som Unesco har att arbeta med; allmänna framtidsstudier över utvecklingen blir alltför omfattande.

De nordiska delegationerna gjorde inga inlägg under diskussionen.

Avslutningvis antog kommissionen förslaget till program och budget.

Huvudprogram XIV - Kvinnoprogrammet

Vid presentationen av programmet framhölls att de särskilda kvinnoprogram som finns under andra huvudprogram skulle diskuteras då dessa huvudprogram togs upp i kommissionerna. Det påpekades också att en viss ökning uppnåtts vad gäller kvinnors deltagande i Unescos verksamheter jämfört med tidigare programperiod. Andelen kvinnor hade totalt ökat från 25,7 % till 26,5 % räknat på alla verksamheter. Det förelåg dock olikheter: andelen kvinnor var högre i utbildning och kurser och lägre i möten av mer "representativ" karaktär. Andelen kvinnor bland handläggarna hade minskat något.

Även under denna punkt deltog ett stort antal talare (mer än 50). Flertalet uttryckte sitt gillande av den utveckling som skett och underströk behovet av att Unesco fortsätter sin dubbla strategi: att dels främja särskilda verksamheter för kvinnor, dels inarbeta en kvinnlig dimension i övriga program och verksamheter. Man betonade nödvändigheten av att inkludera kvinnor och deras erfarenheter i alla områden av samhällsutvecklingen.

Många talare framhöll också en viss oro: under 60- och 70-talen hade kvinnofrågorna varit av stor betydelse i många länder, för närvarande föreföll det dock som intresset för dessa frågor hade minskat, vilket kunde bero på den ekonomiska utvecklingen. Det påpekades också att en förändring av kvinnans status förutsätter en mer jämställd relation mellan alla människor än den som råder idag.

Unescos roll betonades av flera talare, och flera deltagare ansåg att organisationen hittills fullgjort sina uppgifter väl, dock återstod ännu mycket att göra. Nationalkommissionernas betydelse underströks i detta sammanhang.

Många talare ansåg att den "kvinnliga" dimensionen saknades i många program och att Unesco borde förbättra sitt arbete för att lyfta fram denna aspekt.

När det gäller kvinnors situation inom sekretariatet beklagade många talare den minskning som skett av andelen kvinnliga handläggare. Man önskade att tjänsten som koordinator för kvinnofrågorna skulle tillsättas. Det föreslogs också att en rådgivning

de panel skulle tillsättas. Det presenterades också förslag om en dokumentationsenhet med material avseende kvinnors situation.

I ett inlägg framhölls de nordiska länderna som föregångare, och man önskade att erfarenheterna från dessa länder skulle samlas in och spridas till andra länder.

Den danska delegationen höll ett inlägg å de nordiska ländernas vägnar.

Avslutningsvis antog kommissionen förslaget till program och budget.

Långsiktplanen - MTP

Vid introduktionen av detta ärende påpekades från sekretariatets sida att medlemsländerna fått ett frågeformulär i januari 1986, som skulle besvaras i januari 1987. Att ärendet ändå togs upp vid generalkonferensen berodde på att styrelsen ansåg att det vore av värde att man vid detta tillfälle gav medlemsländerna möjlighet att byta åsikter kring planen.

Delegater från Trinidad och Tobago, Thailand och Australien önskade att generalkonferensen skulle anta ett resolutionsförslag med vissa allmänna principer kring planen, dess omfattning, utsträckning i tiden m.m., men flera länder (däribland de nordiska) var emot denna idé, eftersom det skulle binda länderna innan de ännu hunnit svara på frågeformuläret. Resolutionsförslaget återtog därefter men ingår i kommissionens rapport som en uppfattning uttryckt av några medlemsländer.

I debatten deltog ånyo ett stort antal talare (inmot 50). Många fäste stor vikt vid planens betydelse för organisationen. Man såg den som en möjlighet att koncentrera verksamheten och att prioritera bland Unescos arbetsområden och uppgifter. Flera talare betonade att planen måste bygga på konstitutionen. Man betonade att planen skall vara ett policy-dokument som skall vara utformat på ett enkelt och lättförståeligt språk så att den "intresserade allmänheten" skall kunna begripa vad Unesco gör och avser göra inom skilda områden. Vissa talare ansåg att planen bör baseras

på en analys av dagens och morgondagens problem i världen och gjorde i det sammanhanget en koppling till huvudprogram I - framtidsstudier.

Några talare önskade att planen skulle innebära en ökad regionalisering av verksamheterna, och att man skulle välja olika metoder i olika delar av världen.

Beträffande planens struktur talade somliga delegater för en matrisorganisation av planen, andra talade för nuvarande struktur med huvudprogram, men som regel önskade man då färre program, andra åter talade om huvudområden eller liknande.

De flesta talare önskade att planen skulle sträcka sig över en sexårsperiod (1990 - 95).

Sverige talade för de nordiska länderna och betonade bl.a. att planen måste vara ett policydokument baserat på konstitutionen, att den bör löpa i sex år, att den bör kunna evalueras. Vidare framhölls att i planen måste mål kunna anges som inte kan uppnås under sexårsperioden utan som sträcker sig över en längre tid. Rollfördelningen mellan generalkonferensen togs också upp, generalkonferensen borde i sin genomgång av uppgifter och program i första hand inrikta sig på det längre perspektivet, medan styrelsen skulle bevaka den närmast följande programperioden. (Det nordiska anförrandet, som hölls av Karl-Gunnar Lidström, bifogas som bilaga 3).

Unesco Courier - tidskrifter

Kommissionen gick därefter över till att diskutera Courier och tidskrifter. Beträffande Courier ansåg bl.a. Västtyskland att grundmaterialet för utgåvorna utanför högkvarteret när de nationella förlagen för sent. Vidare borde man bredda basen av författare och inte så ofta vända sig till samma författare av artiklar.

Från flera länder framfördes också önskemål om fortsatta möten mellan redaktörerna i olika länder och redaktionen vid högkvarteret. Man önskade också att redaktörerna vid dessa möten skulle ges möjlighet att påverka valet av teman för Courier.

Flera länder - däribland Brasilien - kritiserade bidragen till de nationella utgåvorna av Courier.

Avslutningsvis antog kommissionen förslaget till program och budget.

KOMMISSION II - UTBILDNING

Huvudprogram II - utbildning för alla

Huvudprogram IV - utbildningspolitik

Huvudprogram V - utbildning och samhälle

Till ordförande i kommissionen valdes J. Kubrycht, Tjeckoslovakien, till rapportör D. Macintyre, Australien.

De tre huvudprogrammen som behandlar utbildning omfattar c:a 36 % av den totala programbudgeten. Kommissionens arbete var planerat så att man först diskuterade Huvudprogram II, därefter de båda övriga. Detta skapade en del problem för de nordiska länderna, som i sitt förberedelsearbete inför generalkonferensen enats om att presentera ett resolutionsförslag med innebörd att resurser skulle flyttas från Huvudprogram IV och V till Huvudprogram II. Vi önskade stärka avsnittet om alfabetisering (Huvudprogram II) på bekostnad av verksamheterna avseende bl.a. högre utbildning.

Kommissionen behandlade därutöver förslag från generaldirektören avseende procedur och periodicitet i fråga om medlemsländernas rapportering av åtgärder med anledning av rekommendationen om vuxenutbildning, samt styrelsens yttrande över en förändrad rekommendation om yrkesutbildning och preliminär analys av medlemsländernas synpunkter avseende ett första förslag till en konvention om yrkesutbildning. Vidare diskuterade kommissionen en utvärderingsrapport avseende IBE - International Bureau of Education - i Genève, samt ett förslag till program för det Internationella alfabetiseringsåret.

Inledningsvis presenterade biträdande generaldirektören Tanguiane förslaget till program och budget för Huvudprogram II. I sin presentation framhöll han speciellt att då program och budgetförslaget utgjorde den sista delen av pågående långsiktsplan, hade man i första hand koncentrerat insatserna till områden som kunde tjäna som grund för utvecklingen av nästa långsiktsplan. Man hade därför betonat verksamheter som innehöll bedömningar och värderingar av de olika insatserna. Sammanfattningsvis hade man alltså förstärkt de verksamheter som var av intellektuell art med syfte att få ett framtidsinriktat program.

Han påpekade vidare att ett stort antal föreslagna verksamheter var direkt kopplade till Unescos arbete inom alfabetiseringsområdet och kanske framför allt till det kommande internationella alfabetiseringsåret. Programförslaget fäster större vikt vid livslång utbildning som en ledstjärna för planering av utbildningen och som en allmän vägledning för de olika verksamheterna. I synnerhet gällde detta demokratiseringen av utbildningen.

I sin presentation av huvudprogram II - Utbildning för alla, framhöll han att syftet med programmet var att finna en nära koppling mellan de föreslagna verksamheterna och bl.a. FN:s strategi för det tredje utvecklingsårtiondet, handlingsplanen för kulturårtiondet och Nairobi-strategierna för främjande av kvinnans status. Utrotande av analfabetism och alla former av diskriminering var särskilt viktiga områden. Programmet hade föreslagits få avsevärt ökade resurser, och man hade framför allt satsat på utbildningsverksamheter. Han gick därefter över till en mer detaljerad presentation av de olika förslagen i programdokumentet.

De nordiska länderna önskade stärka alfabetiseringsavsnittet ytterligare och föreslog för den skull att 500 000 dollar skulle föras över till detta område. I kommissionen fick vi stöd från flera länder för detta resolutionsförslag, men inte minst från sekretariatet var man mycket tveksam till vår propå.

Kommissionen beslöt att tillsätta en arbetsgrupp för att försöka finna resurserna. I gruppen ingick Norge, som svarar för koordinering av de nordiska insatserna inom utbildningsområdet. Efter många och långa möten lyckades arbetsgruppen till slut finna en lösning med innebörd att beloppet minskades till 400 000 dollar, varav hälften skulle tas från IBE (International Bureau of Education) och hälften från intecknade medel som stod till generalkonferensens förfogande. Samtidigt utlovade IBE att ägna större uppmärksamhet åt alfabetiseringsfrågor.

I slutdebatten framhöll Norge att de nordiska länderna självfallet var besvikna att man inte lyckats genomdriva hela beloppet. Men man hade ändå fått en tydlig markering att alfabetiseringsarbetet skulle prioriteras.

I det svenska anförandet i kommissionen framhölls att "literacy" är ett relativt begrepp, att det är fråga om en livslång bildnings-

process. Vi förmedlade också erfarenheter från vårt eget samarbete med olika länder genom SIDA, särskilt vikten av stöd till den inhemska forskningen och utvärderingen och erfarenhetsutbytet inom och mellan länderna.

I ett danskt inlägg poängterades elevernas inflytande på undervisningsmetod och innehåll i undervisningen. Från dansk sida är man - liksom även i de övriga nordiska länderna - principiellt kritisk mot att undervisningen i u-länderna alltför mycket präglats av den formella utbildningsgången i de forna kolonisationsländernas skolsystem. Man höll ett engagerat inlägg, å de nordiska ländernas vägnar, om "folkeoplysning", om vår erfarenhet av fria folkrörelsers insatser och om Freirepedagogik.

Debatten kring Huvudprogram IV - Formulering av utbildningspolitik - kom mest att handla om två institutioner:

- IIEP - International Institute for Educational Planning
- IBE - International Bureau of Education

I det svenska inlägget berömdes IIEP, som hela tiden haft starkt nordiskt stöd. När det däremot gällde IBE ifrågasatte vi, liksom flera andra länder, behovet av att hålla konferenser så ofta som vartannat år. Kommissionen beslöt dock att inte ändra frekvensen, och nästa konferens hålls hösten 1988.

Huvudprogram V - Utbildning och samhälle.

Under detta huvudprogram kom en stor del av debatten att handla om den planerade konventionen om yrkesutbildning. Förslaget kritiserades av flera länder, däribland Sverige, som ville uppskjuta frågan om ett definitivt beslut.

I det svenska inlägget framhöll vi att yrkesutbildningen borde vara en del av det allmänna utbildningssystemet och innehålla allmänbildning i humanistisk anda. Vi nämnde även betydelsen av billig utrustning (low-cost equipment), för undervisningen i teknik och naturvetenskap, en tanke som också togs upp av många u-länder.

En remiss om konventionens innehåll hade bara besvarats av ca 30 länder. Vidare anfördes det att konventioner innebär byråkratiskt krångel utan att - i det här fallet - leda till större resultat än en rekommendation. Ett stort antal u-länder föredrog dock konven-

tion och kommissionen fick tillgripa omröstning. C:a 50 för, 7 emot och 8 avstod, däribland Sverige, Norge och Danmark.

Kommissionen övergick därefter till att diskutera kommande långsiktplan (Medium-Term Plan III). Ett fåtal delegationer deltog i debatten, där Norge å de nordiska ländernas vägnar betonade betydelsen av alfabetisering. Planen bör vara kortfattad, konkret och lättläst. Målen för Unescos arbete skall framgå tydligt. Utbildningsavsnittet borde heta The Right to Learn för att betona den studerandes rätt. Utbildningens värde för den enskilde och samhället skulle vara en grundprincip liksom inriktningen mot självförtroende och medvetenhet. Vissa temata och attityder skulle genomsyra alla Unescos verksamheter, t.ex. fredssträvan, omsorg om miljön, jämställdhet mellan könen etc.

Sammanfattningsvis kan om kommissionsarbetet sägas att de nordiska länderna nådde en betydande framgång i och med att resolutionsförslaget om ökade medel till alfabetiseringsarbetet godkändes. Grunden för förslaget var ju ursprungligen ett förslag som antagits av styrelsen och som där presenterats av Andri Isaksson baserat på den djupstudie han för styrelsens räkning utfört tillsammans med Thiam från Senegal.

Vissa länder var mer aktiva än andra i kommissionsarbetet. Västtyskland och Australien framställde flera förslag, liksom Japan, som föreslog att man skulle skära ned onödiga verksamheter för att minska kostnaderna. U-länderna deltog sparsamt i debatterna, vilket kan ha berott på att det samtidigt förekom diskussioner i plenum och att de hade få representanter närvarande. De socialistiska länderna i Östeuropa kom med flera konstruktiva förslag och uppslagsrika debattinlägg. Sovjetunionen spelade en blygsam roll i kommissionsarbetet. Endast ett fåtal politiska skärmytslingar förekom t.ex. mellan Irak och Iran, men ordföranden behövde inte ingripa.

KOMMISSION III - Vetenskap

Kommission III behandlade de tre huvudprogrammen

Huvudprogram VI - Vetenskaperna och utvecklingen

Huvudprogram IX - Vetenskap, teknologi och samhälle

Huvudprogram X - Den mänskliga miljön och terrestra och marina resurser

Till ordförande i kommissionen valdes Marcel Roche, Venezuela, till rapportör M. Favereau, Madagascar.

Utöver de ovan angivna huvudprogrammen behandlade kommissionen också framför allt ett förslag om en ständig konferens för direktörerna för de nationella vetenskaps- och teknologipolicyskapande myndigheterna bland Unescos medlemsländer i Afrika. Kommissionen diskuterade också Unescos kommande långsiktplan (Medium-Term Plan III).

Arbetet i kommissionen inleddes med en genomgång av Huvudprogram X - Den mänskliga miljön och terrestra och marina resurser. Biträddande generaldirektören professor Kaddoura höll en översiktlig presentation, varefter ordförandena för Unescos stora naturvetenskapliga program IGCP (geologiprogrammet), IHP (hydrologiprogrammet), IOC (oceanografiska kommissionen) och MAB ("miljöprogrammet") redogjorde för vunna resultat och de problem som uppstått. Klagomål om penning- och personalbrist framfördes från IOC och MAB, men programmen ansågs trots detta mycket framgångsrika.

I den efterföljande debatten där mer än 70 talare deltog framfördes nästan ingen kritik. UNEP (FN:s miljöprogram) gjorde ett kraftfullt inlägg om samarbete mellan organisationerna inom miljöutbildning och varaktig utveckling (sustainable development). ICSU (den stora vetenskapliga unionen) presenterade sitt projekt om "Global Change" och dess kopplingar till huvudprogram X. Presentationen gjordes av professor T. Rosswall, Sverige.

Norge gjorde ett inlägg med hänvisningar till Brundtland-kommissionens rapport och möjligheterna av att inrikta MAB-programmet mot en konkretisering av "sustainable development". I det norska inlägget krävde man också ökat finansiellt stöd åt IOC. Bland de sista talarna i kommissionen under denna dagordningspunkt var Sverige. I det svenska inlägget togs följande punkter upp:

- Anknytningen till ICSU:s Global Change program, där vi ansåg att MAB kan tillföra programmet en ny dimension
- Behovet av förbättrade program för miljöutbildning

- Behovet av samarbete mellan specialister och beslutsfattare och mellan de vetenskapliga programmen IHP och MAB och i underprogram X.5 - kustzonplanering
- Sustainable development borde vara ett övergripande mål.

Beträffande behandlingen av de resolutionsförslag som föranledde ekonomiska effekter hade kommissionens byrå tillsammans med förslagsställarna enats om en enkel matematisk modell. Totalt fanns förslag, vilka skulle kosta c:a 3 miljoner dollar. Eftersom kommissionen disponerade c:a 400 000 dollar, d.v.s. c:a 14 % av det totalt önskade beloppet, hade byrån kommit fram till att varje resolutionsförslag skulle erhålla 14 % av begärt belopp. Detta fick bl.a. till resultat att Asien som presenterat flera kostsamma förslag fick mer än hälften av de tillgängliga medlen. Modellen för fördelning skapade stora problem, och kommissionen fick tillgripa omröstning för att kunna fortsätta arbetet. De nordiska länderna avstod från att rösta om fördelningsmodellen. Från holländsk sida var man mycket missnöjd med tillvägagångssättet och betonade att den nu valda modellen inte fick bli prejudicerande.

Bland resolutionsförslag utan ekonomiska konsekvenser förelåg två från Iran. I det ena tog man upp oljeföroreningens effekter på den marina miljön, i det andra tog man upp problem i anslutning till kemisk krigföring. Det förstnämnda förslaget kunde tas om hand med hänvisning till programförslaget, medan däremot det andra förorsakade en debatt mellan Iran och Irak. Förslaget överfördes därefter till generalkonferensens redaktions- och förhandlingsgrupp (Drafting and Negotiating Group).

Debatten om huvudprogram IX - Vetenskap, teknologi och samhälle inleddes med kort inlägg av nyssnämnde Kaddoura, biträdande generaldirektör med ansvar för vetenskapsområdet.

Mer än 70 talare deltog i debatten. Många talare uttryckte sin belåtenhet med programmet, men flera framförde också kritiska synpunkter. De afrikanska länderna var nöjda med resultaten från CASTAFRICA II (vetenskapsministerkonferens i Afrika), vilken hållits sommaren 1987.

Västtyskland anförde i ett mycket kritiskt inlägg att det bästa

vore att lägga ned hela programmet och placera dessa betydelsefulla delar i andra vetenskapliga program.

Beträffande den föreslagna vetenskapliga byrån för Europa erbjöd sig Italien att hysa den i Venedig, medan övriga talare förordade en lokalisering till Paris.

I ett nordiskt inlägg, som framfördes av Hans Landberg, Sverige, tog han bl.a. upp några av erfarenheterna av den nordiska utvärderingen av MINESPOL II (vetenskapsministerkonferens för Europa-regionen 1978). Han betonade särskilt att programmet var värt allmänt stöd, eftersom det nu bedömdes vara på rätt väg i sin utveckling. Punktvis kritik kan behöva framföras, men det är viktigt att inte kritisera programmet på fel grunder, d.v.s. för att det inte är "hard science" i samma grad som t.ex. huvudprogram X. Han understödde vidare idén om en europeisk byrå (resolutionsförslag från Sovjetunionen). Beträffande evaluering kritiserade han generellt det sätt på vilket Unesco behandlat evalueringsrapporter, t.ex. den nordiska rörande MINESPOL II. I detta sammanhang påpekade han att Unescos trovärdighet kan komma att ifrågasättas om man inte tar till sig kritik från utomstående experter. Vidare ansåg han att allmänna ministerkonferenser är alltför kostsamma och bör ersättas med konferenser om bestående frågor som beretts i förväg.

Professor Kaddoura sammanfattade debatten med att konstatera att programmet fått ett brett stöd och samtidigt varit föremål för viss kritik. Han konstaterade att en reorganisering och ett omtänkande är nödvändigt i detta program inför arbetet med nästa långsiktplan (Medium-Term Plan). Han gav ett förhållandevis återhållsamt svar på den nordiska kritiken avseende evalueringar (vilken för övrigt stötts av bl.a. Kanada), i det han konstaterade att våra synpunkter skulle överlämnas till Unescos centrala utvärderingsenhet som fick ta sig an de frågor som väckts.

Kommissionen röstade igenom de nio resolutionsförslagen, bl.a. ett om förstärkning av den vetenskapliga Europa-byrån.

Kommissionen övergick därefter till att diskutera programförslaget avseende huvudprogram IX - Vetenskap, teknologi och samhälle.

I presentationen av programmet framhölls bl.a. att syftet med pro-

grammet var att främja internationellt samarbete i grundvetenskaperna med avsikt att förstärka de nationella forskningsresurserna. Verksamheterna omfattar områden som matematik, fysik, kemi och biologi och inkluderar flera interdisciplinära projekt. Det poängterades vidare att många av verksamheterna bestod av utbildning och att man också sökt samarbete med icke-statliga organisationer.

Ordföranden i den mellanstatliga kommittén för informatikprogrammet introducerade därefter programmet. Han påpekade bl.a. att det rådde en stor skillnad mellan programmets tillgängliga resurser.

I den efterföljande debatten deltog nästan 70 talare. Genomgående uttrycktes stor uppskattning av programmet. Många talare uttryckte uppskattning över de ansträngningar som gjorts att koncentrera programmet. Man framhöll särskilt inriktningen på fyra nyckelområden: informatik, bioteknologi, mikrobiologi och förnybar energi.

Kritiska synpunkter framfördes dock från bl.a. Japan, Västtyskland och Belgien mot förberedelserna för ett framtida internationellt bioteknikprogram inom Unesco, bl.a. med hänvisning till UNIDO:s uppgifter. Kanada föreslog en utvärdering av informatik- och bioteknikprogrammen samt att man borde ta vara på resultaten inom "förnybar energi" från andra forskningsorgan innan man gjorde nya satsningar.

Ett gemensamt nordiskt inlägg gjordes av Danmark. Inledningsvis betonades att inriktningen på programmet framför allt bör styras av utvecklingsländernas behov och förutsättningar. Utbildning är en viktig komponent. Grundvetenskaperna har en avgörande betydelse för en framgångsrik teknologisk-industriell-ekonomisk utveckling. I det nordiska inlägget uttalade vi också stöd för två jugoslaviska resolutionsförslag avseende informatikens användning i forskningen samt grundvetenskapernas betydelse för utvecklingen av nya produkter.

Kommissionen övergick därefter till att diskutera dagordningspunkt 10 - Humanistiska och samhällsvetenskapernas betydelse för utvecklingen av nya produkter. Omkring 35 talare deltog i debatten.

Flera talare ansåg att programmet var otillräckligt utvecklat och underdimensionerat. Human- och socialvetenskaperna borde ges betydligt större plats och självständighet i kommande program och långsiktsplan. Bland förespråkarna för detta synsätt fanns bl.a. Kina, Bulgarien, Österrike, Spanien och Västtyskland. Västtyskland ansåg t.ex. att Unescos program ej kunde undvika att studera vetenskapsfrågor av politisk natur.

Norge höll ett inlägg å de nordiska ländernas vägnar, där framför allt kvinnors ställning och jämställdhetsfrågor togs upp.

Kommissionen avslutade därefter sitt arbete med en mycket kort debatt om kommande långsiktsplan. Sverige gjorde ett inlägg för de nordiska länderna, vari vi framhöll de allmänna tankar kring kommande långsiktsplan som tidigare presenterats i Kommission I, nämligen att planen borde vara ett kortfattat, lättläst dokument baserat på Unescos konstitution. De länder som talade under denna dagordningspunkt hade i princip samma åsikter.

KOMMISSION IV - KOMMUNIKATION OCH KULTUR

Kommission IV behandlade huvudprogrammen:

- III - Kommunikationen i människans tjänst
- VII - Informationssystem och tillgång till kunskap
- XI - Kulturen och framtiden

Till ordförande i kommissionen valdes Alphonse Blagué, Centralafrikanska republiken, till rapportör Georges-Henri Dumont, Belgien.

Kommissionen inledde sitt arbete med att behandla kommunikationsfrågorna, därefter övergick man till informationsfrågorna och avslutade med kulturavsnittet.

Vid presentationen av Huvudprogram III - Kommunikation i människans tjänst - påpekade ordföranden att man framför allt strävat efter att främja kommunikationsforskning, stärka det internationella utbytet av nyheter och program samt utveckla infrastrukturerna på kommunikationsområdet, både vad gäller mänskliga och materiella resurser.

I sin presentation av programförslaget framhöll biträdande generaldirektören Lopez, chef för kultur- och kommunikationssektorn, att styrelsen vid sin granskning av förslaget funnit att det låg i linje med den balans mellan studier och mer handlingsinriktade verksamheter som man träffat vid föregående generalkonferens i Sofia. Förslaget understryker de handlingsinriktade verksamheterna, och man understryker särskild utbildning, verksamheter som stärker infrastrukturen och stöd för inhemsk produktion i utvecklingsländerna.

Efter hans presentation talade Gunnar Garbo, ordförande i IPDC-rådet (IPDC - International Programme for Development of Communication, Unescos organisation för bl.a. bistånd inom medieområdet). Garbo redogjorde för vad IPDC åstadkommit och framhöll att man trots begränsade resurser hade medverkat i 227 kommunikationsprojekt i utvecklingsländerna. 194 av dessa har fått direkt bidrag från IPDC:s s.k. särskilda konto, medan 33 finansierats genom multi-bibistånd. Mer än hälften av projekten rör utbildning. Man har framför allt prioriterat regionala projekt. När det gäller nationella projekt har man prioriterat de länder vars kommunikationssystem varit minst utvecklade.

Garbo påpekade vidare att hittills hade man ägnat föga uppmärksamhet åt en annan av IPDC:s uppgifter nämligen att öka medvetenheten om kommunikationens stora betydelse för utvecklingsprocessen och att studera erfarenheterna av internationellt samarbete inom detta område.

Avslutningsvis framhöll han medlemsländernas moraliska ansvar att bidra till finansieringen av IPDC:s särskilda konto. Han underströk att det särskilda kontot behöver kontinuerliga bidrag givna utan villkor för att man skall kunna tillgodose de behov som utvecklingsländerna definierar och för att kunna bistå med lösningar.

I den efterföljande debatten som tog upp såväl förslaget till tvåårsprogram som synpunkter på den kommande långsiktiga planen (Medium-Term Plan III), liksom IPDC, deltog mer än 70 talare.

De nordiska ländernas Unesco-kommissioner hade mötts i Silkeborg, Danmark, före generalkonferensen i syfte att enas om gemensamma ståndpunkter avseende tvåårsprogram, Medium-Term Plan III m.m. De nordiska kommunikationsutskottet hade enats om att presentera två ändringsförslag på kommunikationsområdet, ett gällande förstärkning av IPDC, ett innebärande att resurser skulle föras över från studier och utredningar till mer handlingsinriktade verksamheter, t.ex. produktion av inhemskt material, utbildning etc. Då resolutionsförslagen hade lämnats in för sent, beslöt man att i anförandena ta upp dessa åsikter och om nödvändigt begära omröstning på programförslaget för att på så sätt markera vår inställning att de handlingsinriktade verksamheterna borde förstärkas. Tyvärr kunde man inte nå nordisk enighet här, eftersom man från finsk sida inte ansåg att de handlingsinriktade verksamheterna borde förstärkas på studieverksamhetens bekostnad.

I ett svenskt anförande framhölls bl.a. värdet av IPDC samt att programförslaget borde ges en annan inriktning mot mer handling och färre studier, och vi begärde också att man skulle rösta om programförslaget. Ett danskt anförande strax efteråt hade i princip samma innebörd, dock var man något mer återhållsam beträffande IPDC, eftersom Danmark inte givit något bidrag till IPDC:s

särskilda konto. Ett norskt anförande senare föreslog att man borde tillsätta en arbetsgrupp för att slippa en omröstning om programförslaget.

Sovjetunionen och flera andra länder var mycket kritiska mot de nordiska länderna och önskade ingen omröstning. Japan hade presenterat ett resolutionsförslag med innebörd att den handlingsinriktade verksamheten borde förstärkas på studie- och utredningsverksamhetens bekostnad. Men deras förslag innehöll flera inslag som vi från nordisk sida inte uppskattade. De nordiska delegationerna, exklusive Finland, inledde därför förhandlingar med Japan, och det japanska resolutionsförslaget ändrades så att det låg mer i linje med våra uppfattningar.

Kommissionen tillsatte därefter en arbetsgrupp för att behandla de olika resolutionsförslagen. I arbetsgruppen ingick en representant från Danmark, för övrigt samma person som medverkat till en kompromiss vid föregående generalkonferens, då man lyckats nå balans mellan studier och handlingsinriktad verksamhet.

Arbetsgruppens förslag, vilket tillgodosåg de dansk-norsk-svenska önskemålen i mycket hög utsträckning antogs slutligen av kommissionen.

Kommissionen tog därefter upp huvudprogram VII - Informationssystem och tillgång till kunskap. Programmet behandlar såväl biblioteks- och arkivfrågor som informatik och informationsteknologi.

Ett mycket stort antal talare deltog i debatten. Det rädde allmän uppslutning kring program- och budgetförslaget. U-ländernas representanter uttryckte speciellt intresse för utbildningsavsnitten i huvudprogrammet, interregionalt samarbete samt utveckling av nationella infrastrukturer.

Flera östeuropeiska länder uttryckte farhågor att STI-delen (Scientific and Technical Information) kunde gå förlorad bland folkbiblioteks- och arkivfrågor, varför denna del borde föras över till de vetenskapliga programmen.

Västtyskland i sin tur ansåg att Unescos informations- o. dokumentationssystem skulle föras över antingen till den interna administrativa funktionen eller till Unescos särskilda informationsprogram, GIP, General Information Programme.

Såväl Sverige som Finland höll inlägg under debatten. I det svenska inlägget uttrycktes stöd för programförslaget. Vi önskade också att Nicaragua skulle medverka i försöksverksamheten kring UAP, Universal Availability Programme, som syftar till att förbättra u-länders tillgång till vetenskaplig dokumentation. Vi framhöll vårt stöd för Unescos arbete avseende utveckling av programvara. Avslutningsvis stödde vi ett resolutionsförslag angående uppbyggnad av biblioteket i Alexandria.

Vid kommissionens diskussion av kulturprogrammet, Huvudprogram XI, inleddes debatten med att biträdande generaldirektören Lopez presenterade medlemsländernas rapporter kring tillämpningen av Unescos konvention om sätt att hindra och förbjuda olaglig import, export och överförande av äganderätt avseende kulturegendom. Konventionen antogs vid generalkonferensen 1980. Endast 38 medlemsländer hade svarat på Unescos enkät, trots att 60 länder nu ratificerat konventionen. Lopez uttryckte sin besvikelse över att så få länder anslutit sig till konventionen och vädjade om fortsatta ansträngningar för vidgad anslutning. Rapporten om konventionen tillstyrktes utan debatt.

Kulturavsnittet var delat i två delar. Den första behandlade underprogram XI,1 - Kulturarvet, den andra övriga delar av huvudprogrammet samt långtidsplanen. I sin presentation av den första delen framhöll Lopez de hot som världens kulturarv utsätts för. I detta sammanhang underströk han Unescos arbete och framhöll den strategi för bevarande av kulturarvet i alla dess former som presenterats vid generalkonferensen. Han framhöll organisationens uppskattning över de icke-statliga organisationernas arbete, bl.a. ICOM - Internationella museiorganisationen och ICCROM - ett institut för konservering. ICOM har engagerat sig i återförandefrågor och ICCROM i utbildningsinsatser, vilka båda är av stor betydelse för bevarande av kulturarvet. I sin presentation underströk Lopez behovet av ytterligare tjänster inom sekretariatet.

I den efterföljande debatten, där ett mycket stort antal talare tog del, rådde överlag stor enighet kring förslaget till program och budget, och många talare framhöll egna erfarenheter av bevarande av kulturarvet. Man uttryckte starkt stöd till översynen av kampanj-

strategin och engagemanget i olika bevarandefrågor gällande det fysiska kulturarvet. Det kom också fram en växande insikt om och ett ökande engagemang i problemen kring räddandet av det icke-fysiska kulturarvet.

I sitt inlägg framhöll Botswana Sveriges bistånd vid byggandet av dess nationalmuseum.

De nordiska inläggen tog upp olika aspekter på bevarandet. Norge betonade behovet av fortsatta praktiska verksamheter och utbildning inom träkonservering och refererade bl.a. till Kinas arbete inom detta område.

Även Finland berörde frågor om träkonservering och tog dessutom upp bevarandet av folklöre. Vikten av utbildning inom det museala och museologiska området underströks, och man uttryckte från finsk sida uppskattning för Unescos och ICOM:s arbete.

I det svenska inlägget underströks behovet av koncentration inom kampanjverksamheten. Unesco har inte resurser att engagera sig i alla kampanjer. Det finns en risk att kvaliteten sjunker om man inte gör prioriteringar, och detta kan leda till minskat förtroende för Unesco.

Under denna debatt förekom en något irriterad diskussion mellan Cypern och Turkiet, då Cypern i sitt inlägg anklagade Turkiet bl.a. för att förstöra öns kyrkor. Turkiet gick i svaromål, men då det ej förekom något konkret förslag till åtgärd dog diskussionen snabbt.

I sin sammanfattning noterade Lopez den enighet som rådde i kommissionen och tolkade detta som ett stöd för den fortsatta verksamheten.

Den följande debatten i kommissionen kom till stor del att handla om the World Decade for Cultural Development, FN:s kulturårtionde. Kommissionen behandlade såväl förslaget till särskild mellanstatlig kommitté för årtiondet som årtiondets inriktning.

Kommitténs uppgift är att vara orienterad om olika projekt som genomförs under årtiondet. Den skall vara samordnande och initierande i förhållande till Unescos övriga programverksamheter och mellanstatliga organ. Den skall vidare stå i kontakt med berörda organisationer och parter på övergripande nivå.

Debatten om den mellanstatliga kommittén kom till mycket stor del att handla om storleken på kommittén. Lopez hade i sin presentation före-

slagit att den skulle bestå av 26 medlemmar för att man på så sätt skulle kunna få en rättvis geografisk fördelning. Flera länder ansåg att kommittén borde bli större för att tillgodose detta behov. Man hänvisade bl.a. till IPDC, Unescos särskilda kommunikationsutvecklingsprogram, vilket har 35 medlemmar. Efter långa debatter beslutade kommissionen till slut att rekommendera generalkonferensen att kommittén skulle bestå av 36 medlemmar. Detta ifrågasattes från dansk sida, men ordföranden drev igenom ett consensusbeslut kring antalet.

I det svenska inlägget, som hölls å de nordiska ländernas vägnar, betonade vi behovet av en strategi för Unescos arbete under årtiondet. Denna strategi borde konkretisera och klargöra vad Unesco skall göra under perioden, och man borde också kunna utvärdera resultaten och mäta effekterna av insatserna. Vissa oklarheter om kommitténs ställning i förhållande till Unescos styrelse och styrelsens programutskott borde undanröjas. Inläggen bifogas som bil. 4 och 5.

I anslutning till denna diskussion presenterade ett stort antal länder sina planer beträffande kulturårtiondet. Det framkom bl.a. att man i flera länder tillsatt, eller hade för avsikt att tillsätta, nationella kommittéer på hög nivå, som har (eller skall få) det övergripande ansvaret för verksamheterna.

I sin sammanfattning av debatten konstaterade Lopez att det nu rådde ett stort engagemang för och en stor enighet kring kulturårtiondet, medan kommissionen däremot vid tidigare diskussioner varit starkt skeptisk, inte minst mot tanken på en kommitté.

I sin presentation av de därpå följande underprogrammen betonade Lopez särskild de icke-statliga organisationernas roll och betydelse för utförande av verksamheterna.

Ett flertal icke-statliga organisationer presenterade sin verksamhet under denna dagordningspunkt, däribland CIID, internationella dansrådet, som företrädades av sin ordförande Bengt Häger.

Programmet i sin helhet fick mycket starkt stöd av ett stort antal talare. Norge höll ett inlägg, där det betonades att kvinnoperspektivet måste integreras i alla kulturverksamheter. Dessa tankar hade presenterats i ett nordiskt resolutionsförslag, som också antogs.

I kulturkommissionen kom också två frågor av politisk natur upp. Ett ärende gällde Unescos engagemang i Jerusalem, där det förelåg ett resolutionsförslag från flera arabländer. Ordföranden drev igenom förslaget och angav att det antagits med consensus, trots att Israel begärt omröstning. Från svensk sida påpekades det felaktiga handlings sättet. Saken förbättrades inte av att Israels begäran om omröstning om handlingssättet inte togs upp. Den andra frågan gällde Iran- Irak, där Iran presenterat ett resolutionsförslag om Haag-konventionen angående skydd av kulturföremål vid väpnade konflikter. Efter debatt hänsköts denna fråga till en speciell förhandlingsgrupp, vars resultat antogs med consensus.

KOMMISSION V

Kommission V behandlade följande huvudprogram:

VII - Utvecklingsprinciper

XII - Utrotande av fördomar, intolerans, rasism och apartheid

XIII- Fred, internationell förståelse, mänskliga rättigheter och folkens rättigheter

Till ordförande valdes Iba der Thiam, Senegal. Till rapportör valdes A. Slipchenko, Ukraina.

Liksom i de andra kommissionerna deltog ett mycket stort antal talare i debatten. Representanter för såväl u- som i-länder tog i mycket positiva ordalag upp Unescos utvecklingsarbete. Flera talare betonade att utvecklingsarbetet är en aspekt som återfinns i samtliga Unescos huvudprogram. Kvinnornas roll i utvecklingen samt nord-syd-samarbetet underströks särskilt. Många talare tog också upp samhällsvetenskapernas betydelse för utvecklingen.

De östeuropeiska länderna framhöll speciellt sambandet mellan nedrustning och utveckling. Många u-länder pekade på de svårigheter som skuldsättning och fattigdom medför. Många västeuropeiska länder (t.ex. Österrike och Förbundsrepubliken Tyskland) uttryckte tveksamhet till värdet av Unescos arbete med tvärsektoriella studier och länderprofiler.

Finland tog i ett inlägg bl.a. upp begreppet sustainable development (varaktiv utveckling) och framhöll vidare att eftersom utvecklingsaspekter fanns med i alla Unescos huvudprogram, borde utvecklingsprogrammet inarbetas i de övriga och ej vara eget huvudprogram. Vidare ifrågasattes i det finska inlägget om inte alltför mycket utvecklingsutbildning erbjuds administratörer och planerare. Man pekade i detta sammanhang på att utvecklingen oftast avviker från vad man planerat för.

Sekretariatet sammanfattade debatten och konstaterade att det förelåg en enhällig uppslutning bakom programförslaget. Man påpekade vidare att vad gäller s.k. länderprofiler, vilka ifrågasatts under debatten, måste Unesco utföra sådana. Fattigdom och skuldsättning är frågor som Unesco studerar och arbetar med.

De flesta resolutionsförslag återtogs med hänvisning till att syn-

punkterna skulle inarbetas i rapporten. Ett återstående förslag - utan budgeteffekter - antogs.

Huvudprogram XII - Utrotande av fördomar, intolerans, rasism och apartheid

I presentationen av detta huvudprogram betonades av biträdande generaldirektören Labastida att Unesco har en speciell roll avseende utbildning, forskning och informationsspridning om dessa frågor.

Även under detta huvudprogram deltog ett mycket stort antal talare (c:a 50) i debatten, som dock var mycket lugn, och några omröstningar företogs inte.

Apartheid togs upp av många talare och beskrevs bl.a. som den värsta formen av intolerans. Finland höll ett inlägg å de nordiska ländernas vägnar och framhöll de nordiska ländernas klara inställning till apartheid, och man tog också upp de nordiska ländernas handelsbojkott mot Sydafrika. I anförandet begärdes också av de nordiska länderna en tydligare skrivning i programförslaget om åtgärder mot könsdiskriminering. I detta avseende stödde vi den franske talaren, som tagit upp samma fråga.

Huvudprogram XIII - Fred, internationell förståelse, mänskliga rättigheter och folkens rättigheter.

I debatten om detta huvudprogram talade tre nordiska länder. Finland höll ett inlägg å de nordiska ländernas vägnar, där man kraftigt framhöll betydelsen av fredsundervisning och undervisning om fred. I inlägget framhölls att fred och mänskliga rättigheter är basen för alla Unescos verksamheter.

Danmark höll också ett inlägg å de nordiska ländernas vägnar mot diskriminering av kvinnor.

I det svenska inlägget betonades betydelsen av ASPRO-verksamheten (Associated Schools Project). Undervisning om mänskliga rättigheter för bl.a. polis och militär framhölls också som viktigt.

Ett stort antal talare önskade att Unesco skulle öka sina insatser vad gällde arbetet om folkens rättigheter. I detta sammanhang tog man särskilt upp den kulturella identiteten.

Österrike presenterade sitt förslag om ett europeiskt fredsuniversitet. Resolutionsförslaget därom hade stöd av Finland.

Kommissionen godkände programförslaget och gav uttalat stöd till verksamheterna rörande undervisning om mänskliga rättigheter och kvinnoprogrammet.

De formuleringar i resolutionsförslag som skapat svårigheter lyckades kommissionen lösa genom att en särskild arbetsgrupp överarbetade förslagen. Danmark företrädde de nordiska länderna i arbetsgruppen, som också åstadkom att vissa resolutionsförslag drogs tillbaka.

Kommissionen hade också att behandla en del punkter utanför programförslaget.

Unescos bidrag till internationella fredsåret

Efter en lam debatt antog kommissionen ett resolutionsförslag från Tyska demokratiska republiken. Förslaget justerades av Norge så att hänvisningar till kommande långtidsplan utgick.

Unescos bidrag till internationella ungdomsåret

Även här deltog endast ett fåtal talare. Norge talade å de nordiska ländernas vägnar. Resolutionsförslaget antogs efter mindre justeringar.

Utbildnings- och kulturinstitutioner på ockuperat arabterritorium

Här förelåg ett resolutionsförslag, som beklagade de israeliska ingreppen mot den akademiska friheten på de ockuperade områdena. Efter en lång debatt antogs resolutionsförslaget med 64 röster för och 1 emot (Israel). En nordisk röstförklaring avgavs av Finland.

Förslag om ett internationellt familjeår

I debatten om att eventuellt utropa ett internationellt familjeår deltog endast ca 10 talare. Danmark, Norge och Sverige uttalade sig emot ett sådant år. Andra talare uttryckte skepsis mot alltför många "år" och mot Unescos roll och uppgifter angående ett familjeår. Vid omröstningen var 36 länder för, 5 emot och 10 avstod. Finland och Norge röstade emot, medan Danmark och Sverige avstod.

ADMINISTRATIONSKOMMISSIONEN

Till ordförande i kommissionen valdes A. Isaksson, Island, till rapportör H. Nishizaki, Japan.

Det förslag från Unescos styrelse som behandlades gav inte några entydiga förslag till lösningar i flera av frågorna. Dessa rörde främst bidragen från medlemsländerna.

Styrelsen hade vid sin behandling av frågorna inte kunnat enas om storleken på likviditetsfonden (Working Capital Fund), ej heller hur man skulle förmå medlemsländerna betala tidigare. Det största problemet rörde dock hur man skulle täcka de förluster som uppkommit på grund av växelkursfluktuationer (medlemsavgifterna betalas i amerikanska dollar, medan däremot mer än hälften av utgifterna görs i franska francs). Redan förra generalkonferensen hade dock beslutat att budgeten inte skulle ökas och att den skulle baseras på en fast växelkurs.

Västtyskland hade presenterat ett resolutionsförslag till generalkonferensen med flera förslag till besparingar av organisationens utgifter. Förslaget granskades av kommissionen, och delar av det antogs. En punkt i förslaget innebar att generalkonferensen skulle göras kortare. Denna del kunde dock ej antas av formella skäl. Däremot skars vissa utgifter för styrelsens arbete ned. Bl.a. minskades utgifterna för resor och uppehälle i vissa fall.

Kommissionens livligaste debatt rörde växelkursförändringarna. Ett förslag innebar att man skulle få en bankgaranti på en fast växelkurs, ett annat innebar att länderna skulle betala en del av avgiften i dollar och en del i franska francs. Efter en mycket lång debatt beslutade kommissionen föreslå generalkonferensen att länderna i fortsättningen skall betala 55 % av avgiften i franska francs och 45 % i amerikanska dollar. Generalkonferensen antog senare förslaget.

Beträffande likviditetsfonden beslutades att den skall bibehållas på 15 miljoner dollar.

Från föregående år förelåg ett underskott i budgeten, vilket uppstått på grund av växelkursförändringar. Kommissionen beslöt att underskottet till del skulle täckas genom överföringar av reserver och tillfälliga inkomster och till del genom en extra utdebitering. (Unesco har

tidigare återlämnat delar av årbidraget till medlemsländerna då växelkursändringarna verkat i motsatt riktning.

Ett annat problem består i att flera länder inte betalar sina bidrag i tid. Canada hade därför presenterat ett resolutionsförslag med innebörd att länder som inte betalat sina bidrag skulle mista rätten att rösta. Ett sådant förslag skulle dock skapa problem för många u-länder, varför förslaget senare drogs tillbaka.

Kommissionen beslutade om ett budgettak på 350 386 000 dollar. Sveriges andel utgör 1,24 %.

Budgettaket innebar att det icke är överensstämmelse mellan den beslutade omfattningen av programmet och de medel som generalkonferensen anvisade. Differensen uppgick till c:a 12 å 13 miljoner dollar.

EFTER GENERALKONFERENSEN

Generalkonferensrapporten har försenats på grund av omflyttningar såväl personalmässigt som när det gäller lokaler för unescorådets sekretariat. Detta ger möjlighet att tillfoga några synpunkter på utvecklingen efter generalkonferensen fram till det nu förestående styrelsemötet i oktober 1988, då styrelsen skall fatta viktiga beslut om den nya medelfristiga planen, Medium-Term Plan III, som ett led i de fortlöpande förberedelserna inför generalkonferensen 1989, då planen slutligt skall antas för att träda i kraft 1990.

Mayor tillträdde sin post med en underbalanserad budget och ett sammanlagt underskott om c:a 14 miljoner dollar. I sitt avslutningsanförande vid generalkonferensen underströk han att "aldrig förr i Unescos historia har en generaldirektör börjat sitt mandat med så svåra ekonomiska restriktioner". Han hade, som han uttryckte det, fått en budget som inte byggde på nolltillväxt utan på en negativ tillväxt.

Samtidigt med de finansiella svårigheterna skulle Mayor redan 1988, d.v.s. hans första arbetsår, ta fram den nya sexårsplanen. Till detta kan läggas institutionella förändringar för att ge organisationen en plattform för det förnyelsearbete som alla väntade sig att Mayor skulle åstadkomma i fråga om Unescos program. Även om sexårsplanen har ett begränsat perspektiv hade många uppfattat det som att det nu i själva verket gällde ett vägval: vad skall Unesco ägna sig åt i framtiden och hur skall uppgifterna lösas?

Det samnordiska arbetet kring sexårsplanen har fortsatt. Vid styrelsemötet våren 1988 togs beslut om planens struktur och riktlinjer för innehållet i planen.

Beslutet innebär bl.a. en förenklad struktur med sju större programområden och sammanlagt sjutton underprogram. Vidare kommer det att finnas ett antal tvärgående teman. En nyhet är att arbetet inom vissa områden skall fördjupas inom ramen för s.k. mobiliseringsprojekt, Mobilizing Projects, vilka också skall ligga inom den ordinarie reguljära budgetens ram men också kunna tillföras extrabudgetära medel.

Mayors inbjudan till en öppen dialog med styrelsen vid vårsessionen 1988 om sexårsplanen på grundval av en "skiss" och inte ett färdigt förslag fick efter vissa oroande turer gensvar.

Läget inför det kommande 130:e styrelsemötet, som börjar den 5 oktober med mänskliga rättighetskommittén och specialkommittén, kan kort summeras som följer:

1. De ekonomiska bekymren kvarstår. Erfarenheterna från det 129:e styrelsemötet tyder på att det är den tillgängliga budgetramen som blir utgångspunkten för att finansiera Unescos aktiviteter och att man i mycket ringa omfattning kan räkna med finansiering extra-budgetärt. Detta understryker nödvändigheten av att dels komma till rätta med hittillsvarande underskott så att eftersläpningar undviks, dels utnyttja existerande ramar maximalt. För detta krävs bl.a. en personalförnyelse som inte kan tillgodoses inom nu tillgängliga medel. Mayor riskerar att hamna i en ond cirkel.
2. Tiden för att utarbeta innehålllet i sexårsplanen och det därmed sammanhängande förslaget till tvåårsbudget är mycket kort, och det blir ett konststycke att behandla de två delarna samtidigt.
3. Mayor har startat en dialog och fått gensvar, men det fortsatta förtroendet beror i hög grad på sekretariatets förnyelse och möjligheter att svara mot alla krav på snabbhet och kvalitet och inte minst samordning med andra organisationer m.fl. utanför Unesco.
4. Mayors relationer med USA och Storbritannien synes vara goda, men man bör inte räkna med ett omgående återvändande av dessa länder till Unesco.
5. Till de frågor som har samband med både sexårsplanen och in-
volveringen av expertsamhället i medlemsländerna hör de icke-statliga organisationernas förutsättningar att medverka i planeringen av och genomförandet av Unescos program. Inför generalkonferensen nästa år kommer frågan att bli belyst på olika sätt inom styrelsen. Vid det kommande styrelsemötet skall en rapportering ske av hur beredningsarbetet inom NGO-kommitténs särskilda arbetsgrupp för ändamålet framskrider.
6. Det allmänna politiska klimatet i världen påverkar självfal-

let Unescos arbete. Inom den mänskliga rättighetskommittén har detta varit märkbart på ett positivt sätt under de senaste sessionerna. Vad den aktuella utvecklingen när det gäller en rad oroshärdar världen runt kan betyda för arbetet under det kommande styrelsemötet är en fråga av intresse under flera dagordningspunkter.

7. Unesco inför vägvalet behöver stöd - Mayor med sina många goda intentioner behöver stöd - medlemsländerna måste ställa upp för organisationen och honom som aldrig förr om reformarbetet skall lyckas. För dem som varit med om de senaste årens svårigheter i Unesco på "parkettplats" framstår det som mer och mer uppenbart att Unesco aldrig kommer att lyckas om inte medlemsländerna fördjupar sitt intresse för det vardagsarbete i Unesco som till stor del försiggår inom medlemsländerna själva i form av mötesförberedelser, medverkan i programgenomförande och uppföljning.

8. En glädjande utveckling i det sammanhanget är att nationalkommisionernas ställning kommit i blickpunkten. Deras möjligheter att bidra till ett starkare Unesco kommer att bli en av diskussionerna i det nya sexårsperspektivet, på svenskt-finskt initiativ.

Den svenska delegationen vid Unescos 24:e generalkonferensOmbud

Lennart Bodström, statsråd, utbildningsdepartementet,
delegationsordförande

Birgitta Ulvhammar, generaldirektör, ordförande i svenska unescorådet

Pär Granstedt, riksdagsledamot, ledamot i svenska unescorådet

Lars Gustafsson, riksdagsledamot, ledamot i svenska unescorådet

Bo Kjellén, ambassadör

Ersättare

Ernst Erik Ehnmark, departementsråd, utbildningsdepartementet

Lars-Göran Engfeldt, departementsråd, utrikesdepartementet

Anders Falk, departementssekreterare, utbildningsdepartementet

Karl-Gunnar Lidström, departementssekreterare, utbildningsde-
partementet, ledamot i svenska unescorådet

Andreas Ådahl, minister, permanenta delegationen, Paris

Sakkunniga

Rolf Ericsson, departementssekreterare, utrikesdepartementets
avdelning för internationellt utvecklingssamarbete

AnnMari Jansson, docent, Stockholms universitet, ledamot i
svenska unescorådet

Carl-Johan Kleberg, byråchef, Statens kulturråd

Per Kökeritz, byråchef, SIDA

Hans Landberg, professor, Forskningsrådsnämnden

Kerstin Lindgren, planeringschef, Utbildningsradion, ledamot
i svenska unescorådet

Karin Oldfelt, ambassadråd, utrikesdepartementet

Astrid Olhagen, informationssekreterare, svenska journalistför-
bundet

Uno Svedin, docent, Forskningsrådsnämnden

Eva Söderlind, kulturchef, Sundbybergs kommun, ledamot i
svenska unescorådet

Karl-Herman Tapper, folkhögskollärare, Marieborgs folkhögskola,
ledamot i svenska unescorådet

Björn Tell, f.d. överbibliotekarie, Lunds universitet

Carl Tham, generaldirektör, SIDA, ledamot i svenska unescorådet

Bengt Thelin, undervisningsråd, skolöverstyrelsen

Gudrun Vahlquist, avdelningsdirektör, Statens kulturråd

Mari-Anne Roslund, l:e byråsekreterare, svenska unescorådet

Christer Wretborn, planeringschef, utbildningsdepartementet

Statement by the Head of the Swedish Delegation, Mr. Lennart Bodström, Minister of Education, at the 24th Session of Unesco's General Conference, 21st October, 1987

Mr. Chairman, Mr. Director-General, Ladies and Gentlemen,

At this session of Unesco's General Conference we will be confronted by a number of important issues such as measures to meet the financial problems of the Organization, and the election of a new Director-General. But still more important today is that Member States look ahead towards the future of Unesco and try to set priorities and decide on the direction of the Organization for the period leading up to the next century.

Sweden is, and has always been, a firm supporter of the United Nations. We recognize that our membership is important and valuable for our people and our country. We also consider our membership both as an act of solidarity and as an international duty.

My country has always supported the idea of universality. We feel that all countries should work for necessary reforms within the framework of international organizations.

Parts of the criticism directed towards the system and more in particular towards Unesco will in the end revert to the Member States. We are in the final analysis responsible for the development of the Organization. Consequently, we have to convene within Unesco to seek commonly acceptable solutions to the problems in order to restore the role of the organization. We must also more readily accept that cultural traditions and values differ from one country to another. We have to meet each other with respect and understanding for the various view-points.

Mr. Chairman,

The United Nations and its Specialized Agencies are of major importance to all countries. For small and medium-sized countries Unesco, for instance, is essential. I believe, however, that even for large countries bilateral agreements can never substitute for Unesco's vast network of international cultural cooperation..

In effect, it would be an illusion for any country to believe that bilateral agreements can replace the multilateral cooperation created

within the United Nations system and particularly Unesco. This Organization can serve as a most valuable catalyst for educational, cultural and scientific contacts, projects and friendships. Unesco must be allowed full scope to fulfil its role as a universal meeting-place, a forum of different cultures to learn from and to enrich each other.

Mr. Chairman,

It has often been stated over the past years that the world is turning into a "global village" shaped by modern communication technology that will develop into an information society. In this connection, I wish to insist upon another singularly important factor. The key resource of the future will, still, as I see it, be knowledge. Knowledge is the result of the intelligent integration and interpretation of facts and information. Knowledge implies an active attitude, built upon analysis and evaluation. Instead of passively accepting the information society, we should be striving towards developing a society of knowledge. This is the challenge that Unesco has to face in the future. Here I would like, Mr. Chairman, to reflect upon five areas of particular concern.

I do so in recognition of the necessity to develop a universally accepted programme, relevant to the situation faced by individual Member States and, at the same time, promoting a concentration of Unesco's efforts. In this context we should also give due weight to the need to improve the status of women in all fields of competence of Unesco.

First, the eradication of illiteracy. Obviously this task will not be completed before the year 2000. Still our ambitions should remain high. The skill to read and write is a basic human right and an ability which is fundamental to all development. The struggle to eliminate illiteracy must be given top priority if Unesco is to live up to the terms of its mandate. The various regional programmes now under way should be coordinated in a major effort to achieve substantial improvements in the course of the coming decade. A strategy aimed at achieving this objective must be developed as an integral part of the next Medium-Term Plan.

Member States should support this objective not only in Unesco, but also in other international organizations, such as the UNDP and the World Bank. I would like to emphasize, however, that in order to achieve this objective, we need an extra effort in drawing up a coherent strategy and an action plan before the adoption of the Medium-Term Plan by the General Conference in 1989. The International Literacy Year in 1990 should be used to draw the world's attention to the problem of illiteracy and contribute to mobilizing national efforts.

Second, the development of modern communication technology.

Future generations will experience a world where modern communication technology and increased mobility among people may create increasingly uniform lifestyles and value-patterns. There is a risk that local cultures suffer in the process. Strong reactions to such developments are, however, already visible as various cultures begin searching for ways and means of strengthening their identities.

In this connection I wish to stress the importance of the International Programme for the Development of Communication (IPDC). Sweden supports the IPDC as one important means for international cooperation. It gives me much pleasure to announce that my Government has decided to make a new contribution of one million Swedish crowns to IPDC's Special Account. However, the IPDC can only improve its methods for establishing priorities if Member States provide the programme with sufficient and non-earmarked resources.

Third, the promotion of cultural cooperation. I have already touched upon some aspects of the introduction of modern communication technology.

But there is another major field of importance to Unesco, namely the protection of our cultural heritage. A tangible way of enhancing national cultural manifestations as a value to the whole international community is the preservation of our cultural heritage. Unesco acquired fame, and rightly so, from its well-focused and fully completed efforts in preserving the Nubian monuments and the temple at Borobudur. Unfortunately, the international cam-

paigns today are too many and too scattered, and there are thus few and unconvincing results. Let us concentrate on a few issues at a time; everyone will in the long run gain from this.

Fourth, the strengthening of international scientific cooperation.

Science knows no borders. But it requires a fertile environment, and, in many projects, a certain critical mass of intellectual effort, possible to reach only by way of international cooperation and improved scientific communication. However, successful scientific cooperation requires universality; it needs the countries that have left the Organization, and the scientists there may, in their turn, also need Unesco.

This brings me to the fifth point, the protection of our environment. The World Commission of Environment and Development, the Brundtland Commission, has convincingly launched the concept of sustainable development, linking environment and growth; the present trends of development have to be changed. Our ambition must be to change attitudes and behaviour in all parts of our societies, so that a real understanding for the environmental issues is developed and transformed into concrete action for the protection of the environment.

This is an objective of far-reaching magnitude. It is an objective to be pursued in formal and non-formal education, in information through mass media, and forming public opinion. All these aspects fall under Unesco's competence, together with the essential issues of supporting scientific efforts to find solutions to various needs in ways that do not endanger the environment. Unesco is well-equipped to tackle these tasks. Sweden will honour its commitment to international environmental cooperation also within the framework of Unesco.

Mr. Chairman,

I have tried to outline the challenges and tasks of Unesco in the future. Let me now turn briefly to some aspects concerning the methods, namely the preparation of the next Medium-Term Plan and the Organization's financial situation.

As to the Plan I wish to draw your attention to two major questions

in the work of reform. Already at the General Conference in Sofia the Nordic countries underlined the importance they attach to questions concerning the status and function of the next Medium-Term Plan. It remains our belief that the Plan should become the general policy directive of Unesco, serving as one of the main instruments for the work of the General Conference in the future. This follows the terms of Unesco's Constitution according to which "The General Conference shall determine the policies and the main lines of work of the Organization".

There are many ways of achieving this, some of which will be suggested later in the Commissions. The aim should be to make these bi-annual international gatherings of ministers of Education, Culture and Science more policy-oriented and inspiring in order to provide us with ideas and information that can be used in many contexts, at home and abroad. Each session could be devoted to a major theme giving us a clear picture of what is being done in various fields of Unesco's programme of work and providing us with a framework within which we can determine future strategies and priorities. I would like to suggest that suitable themes for future sessions of general conferences could be the strategic plan for eradication of illiteracy, and an assessment of the actions within the World Decade for Cultural Development, halfway through that decade.

The Medium-Term Plan is also the most appropriate framework for setting clearly defined long-term objectives for the Organization, objectives which may last for several planning periods. Such objectives could be eradication of illiteracy, increased international scientific cooperation, strengthening of the social sciences and their contribution to the implementation of Unesco's programme, the coordination of plans and activities during the World Decade for Cultural Development, improvement of the status of women, the development of communication capacities and the protection of the environment.

The other aspect of particular concern to us is Unesco's financial situation. The Organization now has a deficit for the current year, due to circumstances beyond its control. At this late stage

of the biennium, only marginal savings can be made. Member States have to live up to commitments made at the previous General Conference in Sofia in 1985.

It is also important that the Organization, embarking on a new period in its existence, can dispose of reasonable resources so that financial rigour shall not deprive the 1988-89 programme of its dynamics and flexibility.

Finally, I would like to pay a special tribute to the important contributions made by the retiring Director-General Mr. Amadou Mahtar M'Bow, during his 13 years in office. This General Conference is charged with a special sense of change, as it is setting some of the priorities for the future, and electing a new Director-General. May I take this opportunity to welcome the nomination by the Executive Board of Mr. Federico Mayor, a man of the international scientific community, to be the new Director-General of Unesco.

Mr. Chairman,

The changes which the world will experience in the next decade may affect Unesco more than any other Specialized Agency of the United Nations. They will concern the very essence of this Organization, namely education and training, the understanding and use of modern science and technology, the developments in communication and culture. We have to be realistic about the magnitude of this task. It is up to us Member States to meet this challenge.

Thank you, Mr. Chairman.

Nordic statement on the Report by the Director-General on the preparation of Unesco's next Medium-Term Plan

Mr. Chairman,

It is my privilege and honour to present the views of the five Nordic delegations on this agenda item.

The need for reform and re-thinking within the UN system has been acknowledged in the past years. In fact the system of the United Nations is undergoing a thorough review which may lead to fundamental changes in the future. Needless to say, the system is ready for a review of its administrative and organizational structures as well as its programme operations. Not only has the number of Member States tripled in forty years but the number of intergovernmental and international non-governmental organizations have grown even more impressively - from less than 50 to more than 300 and from less than 200 to over 10 000 respectively. The sheer number of this expansion illustrates the necessity of changing traditional patterns.

There are other important aspects which have to be taken into consideration when discussing the preparation of Unesco's next Medium-Term Plan. Several UN agencies will start implementing their next plans the same year as Unesco, i.e. in 1990. Moreover, important reflection is going on concerning various sectoral strategies for the 1990s of relevance to Unesco. We wish here to mention the next Development Decade of the United Nations, the Follow-up of the report of the World Commission on Environment and Development, the Nairobi Forward-looking Strategies for the Advancement of Women, and the World Decade for Cultural Development.

Mr. Chairman,

The planning process now under way in Unesco will have to be oriented towards a world which in many respects will be different from the one in which the UN system was created.

In general, we can note that important qualitative and quantitative changes have taken place both within the UN system itself and within its Member States. These reasons make it ne-

cessary to take a fresh look at the possibilities of using the Third Medium-Term Plan both for explaining better Unesco's work and for introducing some fundamental improvements in Unesco's way of planning and operating.

The Nordic countries attach great interest to matters concerning the impact and quality of Unesco's programme. We therefore consider long-term planning and a concentration of the number of activities to be undertaken by the Organization in any given period to be of utmost importance.

The third Medium-Term Plan of Unesco offers as we see it possibilities for reform and re-thinking in at least four essential areas, namely:

- in establishing long-term objectives for Unesco's action
- in setting programme priorities
- in improving the decision-making process of the Organization
- in strengthening the working methods.

I would like to share with you some thoughts on two of these areas, namely possible long-term objectives and improvements of the decision-making process.

Before doing so I wish, however, to recall that the main purpose of Unesco as defined in Article I of the Constitution is to contribute to peace and security by promoting collaboration among the nations for education, science and culture, in order to further universal respect for justice, for the role of law and for the human rights and fundamental freedoms.

This is the supreme aim of all the activities of the Organization within which all objectives, priorities and programmes of Unesco must fall.

Mr. Chairman,

1. The Medium-Term Plan is the most appropriate framework for setting clearly defined long-term objectives for the Organization, objectives which may last for several planning periods. Such objectives could be the eradication of illiteracy, increase of international scientific cooperation in the social, human and natu-

ral sciences, the cultural dimension of development, improvement of the status of women, development of communication capacities and protection of the environment.

The Plan should consist of both long-term objectives, which may perhaps be formulated as inter-sectorial themes based on Unesco's Constitution, and medium-term goals of maximum six years' duration.

It should be possible to evaluate the implementation of the medium-term goals at each session of the General Conference. The Plan should be basically inter-sectorial in character.

The Plan should be structured at two levels only, indicating a limited number of priority areas and their related programmes. As an example, the priority area in education could be the right to learn, i.e. securing the general access of all to education and training, and in science, research and international research co-operation.

Mr. Chairman,

I don't want to enter more in detail into this presentation which would be too technical to follow. In the various programme commissions the Nordic delegations will return more in detail to these issues. However, in the report of the meeting of the European National Commissions on Unesco's Medium-Term Plan, which was held in Finland in September, a model approach is being presented by the Nordic National Commissions. That model is certainly in no way final or free from contradictions. I still wish to draw your attention to the fact that several of the participants at this meeting agreed on the principle of such a model in structuring Unesco's next Medium-Term Plan.

2. Already at the General Conference in Sofia the Nordic countries emphasized the importance they attach to questions concerning the status and function of the next Medium-Term Plan. It remains our belief that the Plan should become the general policy directive of Unesco serving as one of the main instruments of the General Conference for the work of the Organization in the future. This corresponds to Unesco's Constitution according to which "the General Conference shall determine the policies and the main lines of work of the Organization" (Art. IV, B 2).

By making the Medium-Term Plan the major instrument of the General Conference, the Conference could be more policy-oriented in character, and consequently, more interesting to policy-makers and decision-makers of the world in the fields of competence of Unesco.

Instead of having the General Conference study details of the immediate biennial programme and budget, this could be left to the Executive Board. This would also be in accordance with the Constitution, which states that the Board "shall examine the programme of work for the Organization and corresponding budget estimates submitted to it by the Director-General" (Art. V, b.5) and, that it "acting under the authority of the General Conference, shall be responsible for the execution of the programme adopted by the Conference" (Art. V, 5 (b)).

The General Conference could rather devote its efforts to discussing orientations and targets for the future. It should focus not on the years one and two, which are contained in document C/5, but the years three and four and the future, as presented in document C/4. It could do so, on the basis of experience gained, described in, for instance, documents C/3, C/11 and various impact evaluation reports. The General Conference could moreover concentrate its discussion to one or two major themes at each session, for instance, the implementation of the strategy for eradication of illiteracy. Such a change of the character of the General Conference would certainly make them more useful and interesting to Ministers and other Heads of delegations taking part in the work.

In passing I wish to note that changes of these kind would most likely imply changes also of the calendar of the sessions of the General Conference and the Executive Board respectively.

Finally, Mr. Chairman, I wish to emphasize the importance the Nordic countries attach to making the next plan considerably shorter than the present one. In relation to Member States and other interested parties it should fulfil two basic functions, namely that of

- presenting the main priorities of the Organization and of
- providing an informed public, i.e. both policy-makers and the mass media, with a clear picture of what Unesco stands for.

In conclusion, Mr. Chairman, I wish, first of all, to express our gratitude to, and satisfaction over, the many initiatives taken by individual National Commissions and the Secretariat for exchanging views on the Medium-Term Plan during this year. The Nordic National Commissions have greatly benefitted from participating in, for instance, the interregional meeting of National Commissions held in Trinidad-Tobago in February, the annual meeting of the Canadian National Commission, to which some ten Caribbean National Commissions were invited in March, the regional conference of African National Commissions held in Malawi in April, the sub-regional meeting of Asian National Commissions held in Indonesia in June and, obviously, the regional consultation between European National Commissions held in Finland in September. It is our belief that these meetings have created a firm and constructive basis for the replies we are to submit in January next year to the questionnaire of the Secretariat.

Mr. Chairman,

As you may understand the Nordic delegations do not have any real problems with the content of the two DR's, but I repeat that we strongly feel it being too early today to adopt any resolutions binding Member States concerning the format and content of Unesco's next plan, when their replies to the questionnaire are to be finalized only in three months' time. And there are other reasons. This session of the General Conference should be used in the spirit of dialogue and exchange of views. We therefore hope that we would not have to participate in a vote on these DR's. I reserve my right to intervene again.

Thank you, Mr. Chairman.

Intervention by the Swedish Delegation 1987-11-10
on the report by the Director-General on the
World Decade for Cultural Development

Mr. Chairman,

On behalf of the Nordic delegations I will intervene in this discussion. The main item is the establishment of the Intergovernmental Committee for the World Decade. But as the Committee will be the main instrument for the organization of the Decade we find it necessary to take up Unesco's role and the strategy for its work. We will be able to return to the substance of the Decade under para XI.2-5.

Mr. Chairman,

The Nordic countries consider the Decade highly important both as a framework for inspiring increased international co-operation in the cultural field and as a method of promoting and of strengthening their own cultural policy efforts. In each country the authorities are discussing the structure of the national work and where to lay the emphasis. It takes time to formulate a national strategy for this important but difficult task and to create an adequate organization of the work.

In the report of the Director-General it is said that Unesco is the 'leader' and natural organizer of the Decade and that the permanent secretariat will play an important role in the coordination of the project at the international level.

It is a great responsibility that Unesco has been given by the world community. At the same time

it is an encouraging sign of the increasing importance that we attach to culture and of our confidence in the Organization's future. Some initiatives have already been taken: At first the plan of action, but also the newly published handbook. They can inspire work at the national level, leaving the choice between numerous lines of action to the national governments.

In contrast to the high level of ambition in the plan of action, that we appreciate, we have to admit that there is a need of creating a concrete strategy for Unesco's own work.

The Nordic delegations therefore propose that a strategy for how the work during the Decade should be organized, built on the plan of action for Unesco, be drafted as soon as possible. Such a strategy should be a basic document to be finalized by the International Committee, a strategy that can be a basis for a section of the Medium Term Plan on the Decade and also for the budgetproposal for 1990-91.

Here it is only possible to introduce some considerations to be dealt with when such a Unesco strategy for the Decade is elaborated.

1. To begin with, the four objectives must be the basis for the planning but they are insufficient as a strategy of action. The plan of action we have discussed earlier under programme XI:1 for the work of Unesco in the field of preservation of the cultural heritage is a good example of how we define an elaborated strategy.

The strategy for the World Decade should be built on a clear definition of problems and priority areas and include relevant methods to be used. It must be made clear what Unesco can do and what must be left to others.

2. Secondly: A distinction should be made between two different main approaches to culture. In the present plan of action the two approaches are mixed which makes a more precise discussion difficult. On one hand, we have the sociological/anthropological approach that is the basis for the whole discussion on the cultural dimension of development. On the other hand, there is the traditional field of culture covered by the national cultural policies. The concept of the cultural dimension of development needs more clarification to be a basis for action.
3. There is a third consideration which should influence the planning of the Decade. The basis for Unesco's action is the need of helping Member States to improve their national situation. The aim should be to improve the situation in 1997 compared with the point of departure in 1988, so far as possible demonstrated through obvious facts.
4. Fourth: The strategy for Unesco should take its starting point in a number of priority areas, formulated in an easily understandable way. A priority area should be expressed in such a way that decision-makers as well as artists and not least the media can understand its meaning and relate it to a reality with which they are familiar. The priority areas must inspire to action.

5. A fifth consideration is the following: For each priority area the methods to achieve changes must be explained. Unesco has at its disposal a number of methods: conventions, recommendations, supporting seminars, symposia, research, fellowships, development projects, producing statistical information just to mention the most important methods. For each method the multiplier effect should be specially considered.

6. A sixth consideration concerns the methods for evaluation. They should form an integrated part of the methods for each problem area. One of the main roles of the Intergovernmental Committee is to evaluate the implementation of the Plan of Action. From the beginning the methods of evaluation must be made clear.

We need a better picture of the cultural situation of the world. How to achieve this is a complicated question that deserves to be discussed within the frame of the Decade.

7. Finally, I come to a seventh consideration: The priority areas should inspire to co-operation at all levels. The resources for the Decade in the proposed cultural budget are limited. Considerable increases seem less probable in the future. Its success depends therefore very much on the extent to which intellectual and material resources can be mobilized within other sectors of the Unesco budget, other UN organizations, ministries of culture in Member States, national agencies for aid to developing countries etc. An increased intersectorial co-operation - easy to speak about but difficult to achieve - is one of the aims of the Decade.

These were some considerations that the Nordic delegations find desirable when a Decade strategy is developed. A draft strategy should be discussed by the Intergovernmental Committee during its first meeting. However, the draft statutes do not envisage such a document.

We hope, Mr. Chairman, that this debate can make the role of the Intergovernmental Committee more clear so that its members can satisfy the very complex demands put on them. They must be familiar with the problems of cultural policies. At the same time they must have the experience of general planning of society to be able to change the vague concept of cultural dimension of development into political action. There is a difference between the description of the candidates in the report of the Director-General and in the draft statutes. We prefer the formulation in the report where eminent persons from the arts, literature are mentioned before education and sciences. We stress the basic role of people coming from the traditional cultural area.

The draft statutes are not clear about the relation between on one hand the Committee and on the other the Executive Board and its Finance and Programme Commissions.

We have to ask the representative of Director-General if he finds the statutes satisfactory for a procedure where the Committee plays a role in a further elaboration of a plan of action, that will be reflected in the MTP and the budget for 1990-91 or if an adjustment is required.

To sum up, Mr. Chairman, the Decade is the great challenge for Unesco as organization. We have a heavy responsibility. We sincerely hope that it will lead to the important results that all of us long for. To realize that goal a huge work of high quality must be done in the near future. You must mobilize personal for the permanent secretariat and you must be in contact with experts from all parts of the world to be able to elaborate the necessary basis for Unesco's own activities as the leader and natural organizer of the Decade.

Thank you, Mr. Chairman.

Intervention by the Swedish delegation on
the Decade 1987-11-12 in Commission IV

Mr. Chairman,

In the debate on Item 6.9 in this commission the Swedish delegation presented on behalf of the Nordic delegations its view on the need of elaborating a concrete strategy for Unesco's work with the Decade. We presented different issues to consider for the elaboration of such a strategy but did not touch upon the substance of the priority areas that we looked upon as the basis for the strategy. I want to take up that now.

At first, I will refer to the discussion in the Commission I on the New Medium Term Plan where it was agreed upon that the next Medium Term Plan must embody the principle of identifying "core areas", which is much the same as priority areas (24 C/Comm I/2 part I page 18)

The idea of priority areas is evidently relevant, but how to define them for the Decade? A choice must be made among the amount of ideas in the Plan of Action and in the Draft budget (Appendix XIV). The definition of the priority areas will take time. This debate has started now. The next opportunity for contributions is when the National Unesco Commissions send their opinions on the Next Medium Term Plan before the end of January 1988.

Here I will give some examples on priority areas that the authorities in Sweden find important.

One priority area in the cultural field could be the need to give the artists their fair position in society and stimulate their participation in different sectors of society. Without authors, visual artists, craftsmen, filmmakers we will have no expressions of culture.

Their situation is very bad in most countries. A real effective improvement of their situation could be a proper goal for the Decade. We find ideas for an improvement in the recommendation from 1980 on the status of the artists. In C/5 we find the idea of a plan of action for a realization. ILO could be mobilized as well as the UN Organization for Industry. But maybe more important is how to involve the artists more in our schools, social activities and planning of society. Here the Nordic countries have a lot of interesting experiences to share. Another possible priority area is related to the need of helping the national and minority cultures to survive. Here developing nations and small countries in the Western world have much in common. Today a cheap offer from some big countries is increasingly putting the national TV-production of high quality in a difficult position. But also the traditional national handicraft culture is threatened by cheap goods from the industry. The risk is that the skill in some fields can disappear. A third example: The way of producing compact disc in huge series will maybe kill the production of other types of records in small countries.

Here Unesco could make a practical inventory of methods used with good results and inform other countries so that we can face strengthened, active national and local cultures in the end of this millenium. In this case many elements in the existing programme could be used to make a strategy inspiring to action from multi-lateral governmental organizations but also NGO:s.

A third priority area of different type but with high priority in several European countries has to do with devoting greater interest for culture in school education. Here we find a natural field of elaborating common strategies for the cultural and educational fields. How to use the school to inspire the children's

esthetical mind and skill and develop their sensitivity for cultural values? In many school systems other values than cultural values dominate. Interesting possibilities of co-operation between Unesco's educational sector and the cultural sector could develop a methodology for this priority area.

Another possible priority area of different type is the need of helping governments to overcome their difficulties in fighting for culture and strengthen their efforts in this field. Those who fight for a cultural policy on the national or local level in most countries have to fight very hard to maintain the economic level achieved or to attain a minimum level. One help could be to improve methods of evaluation. This is an area where my country is specially interested. The cultural policies in many countries have not developed strategies to interact with other sectors such as educational, social affairs. Well made systematic studies about problem solving, using the experiences that will be the result of the efforts on the national level can be one of methods. A good basis is found in the important sector of C 5 XI 4.1-2. Cultural discussion participation and policies.

Mr. Chairman,

How to realize the first objective of the Decade, improvement of the cultural dimension of development? I have given some examples of consequences of this objective. We must admit that we first of all need a lot of more theoretical thinking and summing up of research already done.

These ideas about priority areas reflect the cultural, political discussion in some European countries. Contributions from other parts of the world are of course

necessary. But we hope that the priority areas will be formulated in such a way that we will be able to contribute actively to this exciting project, e.g. the Decade.

And now finally, let me comment on some Draft Resolutions:

Many NGO's are pursuing their work in restrained economic conditions. This will have to be considered in the Medium Term Plan to better enable the planning and participation of the NGO's in the World Decade. This "Medium Term view" concerns the NGO's in general - and thus we are pleased to recognize this view in the General Director's note on the Draft Resolution 301 concerning PEN which we want to support - as we would also like, right now, to support the Draft Resolution 192 Corr in favour of one of the smaller NGO's, the International Dance Council, for its important work.

Thank you, Mr. Chairman.

Skriftserien har utgivits sedan 1979. Förfrågningar om tidigare nummer kan göras på Svenska unescorådet, Utbildningsdepartementet, 103 33 STOCKHOLM, tel. 08-763 1953, 1954.

Skrifterna erhålles gratis.

- Nr. 1/1982 UNESCO — verksamhet och organisation
- Nr. 2/1982 Ungdomen på 1980-talet
- Nr. 3/1982 Konvention mot diskriminering inom undervisningen
- Nr. 4/1982 Science Policy and Planning — some observations on Unesco's advisory work in developing countries
- Nr. 1/1983 Rapport från Unescos fjärde extraordinarie generalkonferens 23 november—3 december 1982
- Nr. 1/1984 Rapport från Unescos tjugoandra generalkonferens 25 oktober—26 november 1983, avgiven av den svenska delegationen
- Nr. 2/1984 Mexico City-deklarationen om kulturpolitik 1982
- Nr. 3/1984 Svenska unescorådets verksamhet 1980—1983
- Nr. 4/1984 Unescos stadga
- Nr. 5/1984 Konvention om skydd för kulturgeinom i händelse av väpnad konflikt
- Nr. 6/1984 Konvention om skydd för världens kultur- och naturarv
- Nr. 1/1985 Konvention om erkännande av studier, diplom och examina avseende högre utbildning i stater som tillhör Europa-regionen inom Unesco
- Nr. 1/1986 Rapport från Unescos tjugotredje generalkonferens den 8 oktober—9 november 1985 avgiven av den svenska delegationen
- Nr. 2/1986 Unescos naturvetenskapliga program
- Nr. 3/1986 Nordisk rapport från Unescos 124:e styrelsemöte
- Nr. 4/1986 UNESCO — verksamhet och organisation
- Nr. 1/1987 Censur och självcensur — en Unescostudie av Lars Furhoff
- Nr. 2/1987 Svenska unescorådets verksamhet 1983—1986
- Nr. 3/1987 Vad gör Unesco?
- Nr. 1/1988 Transnational Cultural Flows and National Cultures
- Nr. 2/1988 ASPRO — Rapport från några internationella skolprojekt
- Nr. 3/1988 Konvention mot diskriminering inom undervisningen
- Nr. 4/1988 Rapport från Unescos tjugofjärde generalkonferens den 20 oktober—20 november 1988 avgiven av den svenska delegationen